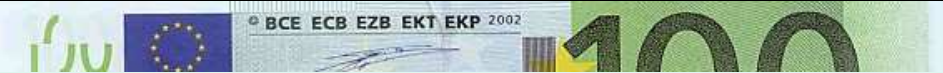

Po co komu Unia Europejska i euro?

Prof. dr hab. Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska
(wykład dla gimnazjalistów, SGH, listopad 2009)

(Katedra Integracji Europejskiej im. Jeana Monneta;
www.kawecka.eu)

Poprzedniczka strefy euro

- Łacińska Unia walutowa – Szwajcaria, Belgia, Francja, Włochy i Grecja – monety państw członkowskich miały ten sam ciężar (i zawartość złota), ale zachowały własną nazwę.
- Waluty narodowe były w obiegu we wszystkich tych krajach w l. 1867–1914 (przez ok. 50 lat).

Co jest istotą strefy euro?

- Wspólna waluta,
- Jednolita polityka pieniężna (cena pieniądza, wielkość w obiegu itp.),
- Wspólna (jedna) instytucja prowadząca politykę pieniężną – Europejski Bank Centralny.
- Gdzie poza UE w obiegu jest też euro?

Gdzie poza UE w obiegu jest też euro?

- Euro - waluta szesnastu krajów Unii Europejskiej, a także Andory, Czarnogóry, Kosowa, Monako, San Marino i Watykanu, także Gujana Francuska , Gwadelupa i kilka innych posiadłości zamorskich Francji.

Czy musimy przyjąć euro?

- Polska w UE od 1.05.2004 r.
- Polska w unii gospodarczej i walutowej (UGW) od 1.05.2004 r. = musi przyjąć euro;
- Kto nie musi przyjąć euro w UE?

Kto nie musi przyjąć euro?

- Wlk. Brytania i Dania – klauzula opt-out,
- Szwecja – powinna, choć nie jest w strefie euro.

Kiedy Polska ma przyjąć euro?

- Zależy to od spełnienia warunków: zrównoważone finanse publiczne, stabilny kurs waluty, niska inflacja i stopa procentowa.

Nominalne kryteria zbieżności=konwergencji

- deficyt budżetowy nie wyższy niż 3% PKB,
- dług publiczny nie wyższy niż 60% PKB,
- niska inflacja (nie przekracza o więcej niż o 1,5 p-u proc. inflacji w 3 krajach UE o najniższym wskaźniku wzrostu cen),
- długookresowa stopa procentowa nie wyższa niż o 2 p-y proc. od stopy w 3 państwach o najniższej inflacji,
- stabilność kursu – (udział w ERM II) – zmiany kursu rynkowego nie wykraczają poza przedział wahań kursu centralnego w ciągu 2 lat.

Dlaczego są te kryteria?

- Jeśli jest odmienna sytuacja wyjściowa kandydatów – potrzeba odmiennej polityki ekonomicznej,
- np. wysoka inflacja wymaga wysokiej stopy proc., by ograniczyć popyt;
- jeśli niekonkurencyjna gospodarka – można osłabić krajową walutę (dewaluacja), by poprawić konkurencyjność cenową;

Korzyści UGW:

- eliminacja kosztów transakcyjnych (kosztów wymiany, księgowości w kilku walutach – ok. 0,2% PKB),
- eliminacja kosztów ryzyka kursowego i kosztów związanych z zabezpieczaniem przed ryzykiem,
- daje wzrost dostępności (akumulacja kapitału) i obniżenie kosztów pozyskiwania kapitału, co prowadzi do napływu kapitału, wzrostu inwestycji, wydajności i PKB,
- niska stopa inflacji;

Mankamenty unii walutowej:

- musimy zrezygnować ze złotówki jako waluty polskiej,
- państwo traci suwerenność w prowadzeniu polityki pieniężnej.

Mankamenty unii walutowej:

- Pozbawienie krajów realizacji suwerennej polityki pieniężnej i kursowej (nie można np. poprawić konkurencyjności eksportu drogą dewaluacji);
- Konkurencyjność można poprawić jedynie przez wzrost wydajności pracy i jakości towarów. Jeśli tego nie ma – słabszy wzrost gospodarczy i bezrobocie. Powinno to mobilizować do przepływ kapitału i spadku płac.
- Wobec niedoskonałej mobilności czynników produkcji – możliwy wzrost deficytu budżetowego (dla łagodzenia skutków bezrobocia).

Mankamenty – cd.

Lub

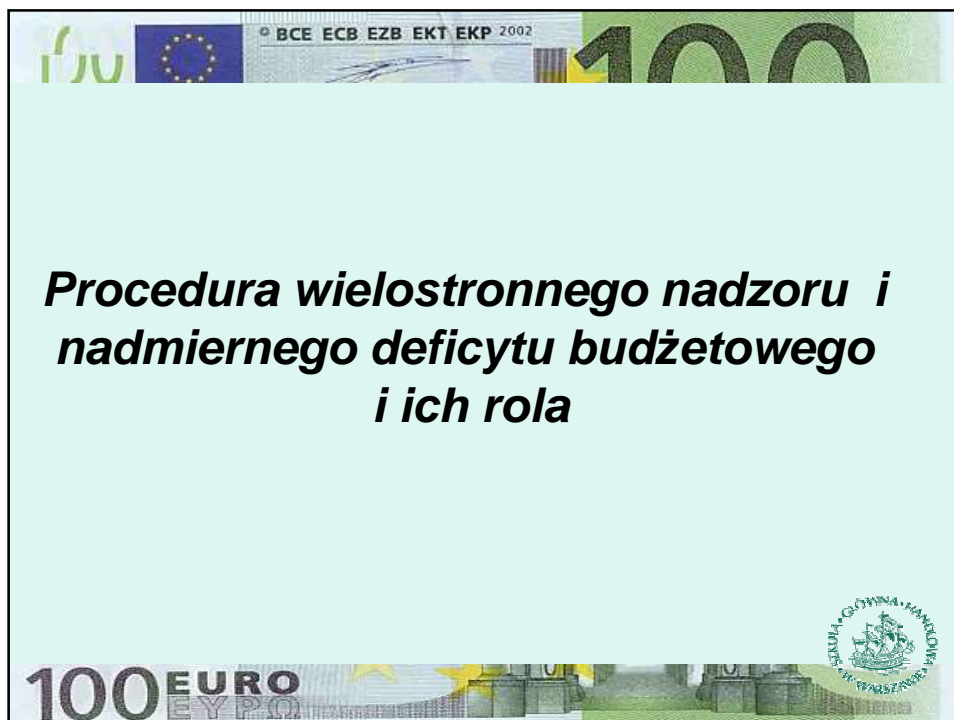
- Ciężar dostosowań (pomoc finansowa) przerzucony jest na inne kraje (transfery z budżetu wspólnego?).
- Optymalny obszar walutowy = pełna mobilność czynników produkcji.
- W UGW nie można zwiększyć wydatków budżetowych - nawet uzasadnionych (np. obniżyć ceny kredytu - dla stymulowania ożywienia gospodarczego), jeśli nie dotyczy to wszystkich.

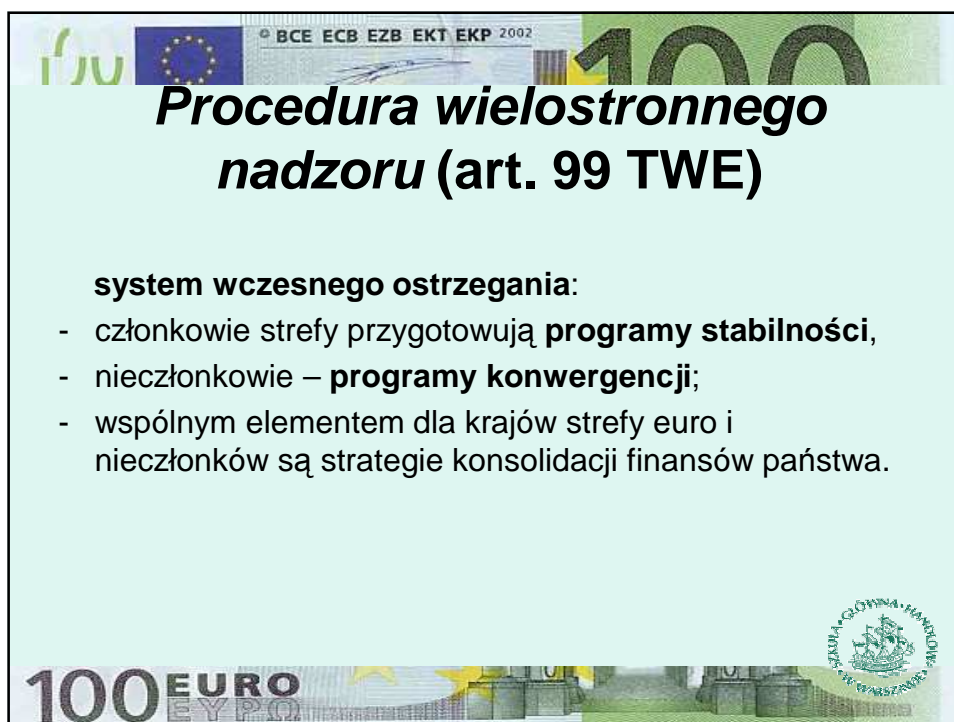
Pakt Stabilności i Wzrostu (1997 – TA)

- Obowiązek równoważenia budżetów pod groźbą sankcji finansowych;
- Celem trwała zbieżność wyników gospodarczych krajów.

Procedura wielostronnego nadzoru i nadmiernego deficytu budżetowego i ich rola

Procedura wielostronnego nadzoru (art. 99 TWE)

system wczesnego ostrzegania:

- członkowie strefy przygotowują **programy stabilności**,
- nieczłonkowie – **programy konwergencji**;
- wspólnym elementem dla krajów strefy euro i nieczłonków są strategie konsolidacji finansów państwa.

Procedura nadmiernego deficytu (art. 104 TWE)

Szybkie działania naprawcze

- Ecofin może tu formułować optymalną ścieżkę konsolidacji fiskalnej. Jest możliwość nałożenia **sankcji, ale tylko wobec krajów strefy euro** (za nieprzestrzeganie deficytu, a nie długu), chyba że deficyt jest „usprawiedliwiony”,
- nieczłonkowie strefy euro stoją wobec groźby zablokowania wobec nich Funduszu Spójności.

Pakt Stabilności i Wzrostu –cd.

- Jeśli deficyt budżetowy przekracza 3% PKB – depozyt, później kary finansowe dla członków strefy euro.
- Grzywna = 0,2% PKB (stały element; max – 0,5% PKB) oraz zmienny – jedna dziesiąta nadwyżki deficytu ponad 3% PKB.
- Deficyt może być bezkarny jeśli wynika z przyczyn wyjątkowych.

UGW w praktyce

- W 1998 r. ocena sytuacji w krajach kandydujących przez Komisję i decyzja Rady UE,
- 1.01.1999 – usztywnienie kursów walut,
- 2002 - zastąpienie walut narodowych przez euro (11 państw + Grecja),
- Od 1.01.2007 r. – doszła Słowenia
- Od 1.01.2008 – Cypr i Malta
- - 1.01.2009 – Słowacja.

Dziękuję za uwagę

